

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piispainkokouksen lausunto esitysluonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi Puolustusvoimista annetun valtioneuvoston asetuksen (1319/2007) 11 §:n muuttamisesta

Diariinro DKIR/1014/00.05.00/2022

Puolustusministeriö on pyytänyt kirkkohallitukselta lausuntoa esitysluonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi Puolustusvoimista annetun valtioneuvoston asetuksen (1319/2007) 11 §:n muuttamisesta. Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi Puolustusvoimista annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädettyjä kenttäpiispan ja kenttärovastin viran kelpoisuusvaatimuksia.

Asian luonteen vuoksi oikea viranomainen lausunnon antamiseen on piispainkokous. Tämän vuoksi asia siirrettiin 7.11.2022 hallintolain 21 §:n nojalla piispainkokoukselle.

Piispainkokouksen näkemys

Piispainkokous esittää lausuntonaan, että se ei kannata kenttäpiispan kelpoisuusvaatimusten muutosta. Sen sijaan kenttärovastien osalta esitetty kelpoisuusvaatimusten muutos on tarkoituksenmukainen ja kannatettava.

Perustelut

Muutosesityksen perusteluissa todetaan, että tavoitteena olisi huomioida paremmin Puolustusvoimien osaamistarpeet ja Puolustusvoimissa hankittu osaaminen ja kokemus. Tavoite on ymmärrettävä ja perusteltu. Myös piispainkokouksen mielestä sotilaspappien työssä ja erityisesti Puolustusvoimien kirkollisen työn johtamistehtävissä tulee huomioida

Puolustusvoimien osaamistarpeet. Puolustusvoimissa hankittu osaaminen ja kokemus ovat arvokkaita. Sekä kenttärovastin että kenttäpiispan tehtävissä on tärkeää, että virkaan valittu ymmärtää ja tuntee riittävän hyvin Puolustusvoimien tehtäviä, organisaatiota sekä Puolustusvoimissa tehtävää kirkollista työtä.

Piispainkokous pitää esitystä kenttärovastin kelpoisuusehtojen muuttamisesta perusteltuna. Tätä tukee se käytäntö, että kenttärovastit on yleensä rekrytoitu sotilaspapiston keskuudesta. Kenttärovastien tehtävät kuuluvat käytännössä kokonaan Puolustusvoimien kirkolliseen työhön, eikä heillä ole virkansa perusteella tehtäviä Puolustusvoimien ulkopuolella kirkossa. Piispainkokouksen mielestä esitystä voisi olla tarkoituksenmukaista väljentää siten, että vakinaisen sotilaspapin tehtävän hoitamisen lisäksi riittävään kokemukseen voitaisiin katsoa myös reservin sotilaspapin koulutus tai kokemus sekä rauhanturva- ja kriisinhallintatehtävissä saatu kokemus. Tämä olisi mahdollista kirjoittaa esityksen perusteluihin.

Kenttäpiispan tilanne on toinen. Hän on yhdistävä linkki Puolustusvoimien ja kirkkojen sekä uskonnollisten yhteisöjen välillä. Tälle on perusteluna ensinnä se, että Suomen evankelisluterilaisella kirkolla on lakisääteinen tehtävä henkisen kriisinkestävyyden vahvistamisessa (KL 25:15a). Hengellisten yhteisöjen merkitys henkisen kriisinkestävyyden vahvistamisessa todetaan myös Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa. Toiseksi kaikki sotilaspapit (vakinaiset ja reservin papit) tulevat kirkon piiristä, mikä edellyttää tiivistä yhteyttä kirkkoon. Tämä yhteys korostuu erityisesti poikkeusaikoina, joten kenttäpiispan kelpoisuuspäätöksillä ei tule tätä yhteyttä millään tavalla heikentää.

Kenttäpiispan virkaa koskevien kelpoisuusehtojen muutosesityksessä rinnastetaan toisiinsa selkeästi määritelty korkeatasoinen koulutus (ylempi pastoraalitutkinto) ja vaikeasti määriteltävä riittävä kokemus kenttärovastin tehtävästä. Näiden keskinäinen vertaaminen on hankalaa.

Kenttäpiispan kelpoisuusehdot ja valinta merkitsevät tulevaisuuden linjavalintaa. Kyse on siitä, kuinka hyvin yhteys kirkon ja Puolustusvoimien välillä sekä sotilaspapiston kirkollisuus voivat toteutua kenttäpiispan viranhoidon kautta.

Kirkon näkökulmasta kenttäpiispan tehtävä edellyttää vahvaa hengellistä, teologista ja hallinnollista osaamista. Tämä näkemys perustuu niihin kirkollisiin tehtäviin, joita kenttäpiispalla on virkansa puolesta. Hän on kirkolliskokouksen täysivaltainen jäsen, hänellä on läsnäolo- ja puheoikeus piispainkokouksessa. Käsiteltäessä sotilaspappien pappisvirkaan liittyviä asioita tuomiokapitulissa hänet kutsutaan tuomiokapitulin lisäjäseneksi (KL 19: 2 §, 3). Näiden tehtävien hoitamisessa tarvitaan kokemusta kirkon hallinnosta. Riittävän kirkollisen ja teologisen kokemuksen ja osaamisen puuttuessa kenttäpiispa voi jäädä syrjään keskeisissä yhteistyöverkostoissa.

Toimiessaan Puolustusvoimien kirkollisen työn johtajana kenttäpiispa tarvitsee tehtävässään teologista osaamista ja kykyä myös hengelliseen johtamiseen. Kenttäpiispan virka on siten merkittävä hengellisen johtajan tehtävä. Kirkossa näissä tehtävissä (tuomiorovastit, hiippakuntadekaanit, pappisasessorit) edellytetään ylempää pastoraalitutkintoa. Kenttäpiispa on erikoisupseeri ja virka on luonteva rinnastaa kirkossa tuomiorovastin, pappisasessorin ja hiippakuntadekaanin virkoihin. Kirkkolainsäädännössä piispan viran kelpoisuusehdot on tietoisesti haluttu pitää väljinä, jotta hiippakunnan papeilla ja seurakuntalaisilla olisi mahdollisimman suuri harkintavalta. Sen johdosta piispan ja kenttäpiispan kelpoisuusehtoja ei tule rinnastaa.

Ylempi pastoraalitutkinto on kirkon organisoima erityiskoulutus (ei erikoistumiskoulutus), joka on sijoitettu valtioneuvoston päätöksellä 14.2.2020 alkaen Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen (FINQF) tasolle 7. Piispainkokouksen päätöksen mukaan (KS 144) ylempään pastoraalitutkinnon tavoitteena on, että "tutkinnon suorittanut tuntee syvällisesti teologiaa, soveltaa sitä kirkon toimintaan sekä hallitsee ja hyödyntää johtamisen, esimiestyön, ohjauksen ja konsultoinnin sekä hallinnon ja talouden

menettelytapoja ja käytäntöjä kirkon toimintaympäristössä”. Tehtävässään kenttäpiispa soveltaa tutkinnolla hankittua teologista osaamistaan Puolustusvoimien toimintaympäristössä. Yhteiskunnan tunnustamana kirkon tutkintona se varmistaa, että hakija on myös kirkon näkökulmasta pätevä.

Tutkinnon suorittamisen edellytyksenä on pastoraalitutkinnon ohella seurakuntatyön johtamisen tutkinto. Tutkinto muodostuu kolmesta kokonaisuudesta.

- Kirkon johtamiskoulutus (20 op)
- Kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvät syventävät teologiset opinnot (40 op)
- Kehittämishankkeen raportti tai teologinen tutkielma (20 op)

Ylemmän pastoraalitutkinnon suorittaminen on mahdollista kaikille sotilaspapeille ja tutkinnon edellyttämät opinnot ovat kohtuullisen helposti sisällytettävissä sotilaspapin tai kenttärovastin urapolkuun. Tutkinto tuottaa paljon sellaista osaamista, josta on hyötyä myös sotilaspapiston työssä. Siksi tutkinnon edellyttämiä opintoja kannattaa tulevaisuudessa hyödyntää sotilaspappien koulutuksessa nykyistä enemmän.

Johtamiskoulutukseksi on yleensä hyväksiluettu myös muualla yhteiskunnassa suoritettu johtamiskoulutus (esim. JET tai vastaavat). Tätä linjausta voidaan periaatteessa soveltaa myös puolustusvoimissa saatuun johtamiskoulutukseen. Kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvät *teologiset opinnot* muodostavat laajan koulutustarjottimen, joista monet soveltuvat myös sotilaspappien täydennyskoulutukseen ja tuottavat osaamista, josta sotilaspapeilla on hyötyä työssään (tällaisia ovat mm. sielunhoidon, jumalanpalveluksen ja kirkollisten toimitusten koulutukset, spiritualiteettiin, kriisityöhön ja monikulttuurisuuteen liittyvät koulutukset sekä Raamattuun, kirkon oppiin ja eri tehtäväalueiden teologiaan liittyvät koulutukset).

Kehittämishankkeen raportti voi sotilaspapin kohdalla tarkoittaa raporttia omassa toimintaympäristössä toteutetusta kehittämishankkeesta, johon sisältyy myös teologista reflektiota.

Vuodesta 2010 lähtien kirkossa on suoritettu 145 ylempää pastoraalitutkintoa (n. 12 vuodessa), joten todennäköisesti tutkinnon suorittaneiden joukosta löytyy riittävä määrä potentiaalisia ehdokkaita myös kenttäpiispan tehtävään.

Piispainkokouksen mielestä muutosesityksen perusteluissa mainittuun tavoitteeseen voitaisiin edetä parhaiten vahvistamalla kahta asiaa. Yhtäältä on tarkoituksenmukaista, että sotilaspappien ja kenttärovastien urakoulutuksessa hyödynnetään ylempään pastoraalitutkintoon sisällytettäviä koulutuksia. Näin myös sotilaspapiston piiristä voidaan nykyistä enemmän löytää potentiaalisia kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä kenttäpiispan tehtävään. Toisaalta Puolustusvoimat voivat aktiivisesti kutsua kirkon työssä ansioituneita ja oppineita pappeja maanpuolustuskursseille, kertausharjoituksiin ja muihin tilaisuuksiin, jotka vahvistavat ymmärrystä Puolustusvoimien toiminnasta ja sen kirkollisesta työstä. Näin voidaan nykyistä helpommin löytää kandidaatteja, joilla on kenttäpiispan tehtävässä vaadittava kirkollinen osaaminen sekä myös riittävä ymmärrys Puolustusvoimien toiminnasta ja sen kirkollisesta työstä.

Kirkossa on ajoittain keskusteltu kenttäpiispan asemasta. Viimeisinkin keskustelu kirkolliskokouksessa osoittaa, että kenttäpiispaa arvostetaan kirkossa ja hänen halutaan osallistuvan virkansa puolesta myös kirkon hallintoon. Teologinen osaaminen ja tehtävä puolustusvoimissa vahvistavat osaltaan kirkon ja Puolustusvoimien hyvää yhteistyösuhdetta.

Edellä sanotuilla perusteilla piispainkokous vastustaa kenttäpiispan kelpoisuusehtojen muuttamista.

Helsingissä 15. marraskuuta 2022

Tapio Luoma
arkkipiispa

Kari Kopperi
piispainkokouksen pääsihteeri